

**PENILAIAN PELAKSANAAN KURIKULUM PENDIDIKAN
ISLAM SEKOLAH MENENGAH BERASASKAN MODEL
CONTEXT-INPUT-PROCESS-PRODUCT (CIPP)**

AZIZI BIN JAAFAR

**DOKTOR FALSAFAH
UNIVERSITI UTARA MALAYSIA
2015**

PENGAKUAN

Saya mengaku bahawa tesis ini adalah hasil kerja saya yang asli melainkan petikan dan sedutan yang telah diberi penghargaan di dalam tesis. Saya juga mengaku bahawa tesis ini tidak dimajukan untuk ijazah-ijazah yang lain di UUM atau di institusi-institusi lain.

AZIZI BIN JAAFAR

TARIKH:

Permission to Use

In presenting this thesis in fulfilment of the requirements for a postgraduate degree from Universiti Utara Malaysia, I agree that the Universiti Library may make it freely available for inspection. I further agree that permission for the copying of this thesis in any manner, in whole or in part, for scholarly purpose may be granted by my supervisor(s) or, in their absence, by the Dean of Awang Had Salleh Graduate School of Arts and Sciences. It is understood that any copying or publication or use of this thesis or parts thereof for financial gain shall not be allowed without my written permission. It is also understood that due recognition shall be given to me and to Universiti Utara Malaysia for any scholarly use which may be made of any material from my thesis.

Requests for permission to copy or to make other use of materials in this thesis, in whole or in part, should be addressed to:

Dean of Awang Had Salleh Graduate School of Arts and Sciences

UUM College of Arts and Sciences

Universiti Utara Malaysia

06010 UUM Sintok

Abstrak

Kajian lampau menunjukkan terdapat kelemahan pelaksanaan Kurikulum Pendidikan Islam (KPI) di sekolah berdasarkan kesesuaian kandungan, kecekapan guru dan penghayatan pelajar. Namun begitu, kajian yang dijalankan sehingga kini didapati tidak menyeluruh. Kajian ini bertujuan menilai pelaksanaan KPI di sekolah menengah secara menyeluruh berdasarkan model *Context-Input-Process-Product* (CIPP) yang dikemukakan oleh Stufflebeam dan Shinkfield pada tahun 2007. Kajian ini menggunakan kaedah tinjauan dan temu bual untuk memperoleh data tentang persepsi guru dan pelajar sekolah menengah mengenai pelaksanaan KPI. Data kuantitatif diperoleh melalui borang soal selidik yang diedarkan kepada 300 orang guru dan 400 orang pelajar, manakala data kualitatif diperoleh melalui temu bual yang dijalankan terhadap lima orang guru dan tujuh orang pelajar. Dapatan kajian memperlihatkan bahawa pelaksanaan KPI dari dimensi konteks bersesuaian dengan Falsafah Pendidikan Kebangsaan, Falsafah Pendidikan Islam, matlamat dan objektif KPI. Dari dimensi input, kemudahan pusat sumber sekolah, bilik darjah, alatan audio visual, buku teks, peruntukan jadual waktu dan pengetahuan pendidikan Islam adalah pada tahap yang tinggi. Pengetahuan asas pendidikan, pedagogi, keupayaan menggunakan alatan audio visual dan keyakinan diri guru pula didapati berada pada tahap sederhana. Dimensi proses menunjukkan bahawa pengajaran dan pembelajaran, pemantauan, penilaian dan hubungan guru dengan pelajar berada pada tahap yang tinggi. Penggunaan bahan bantu mengajar dan kerjasama guru dengan pihak pentadbir adalah pada tahap yang sederhana. Dari dimensi produk pula, aspek impak, kemampanan dan kebolehpindahan berada pada tahap yang tinggi, manakala aspek keberkesanan pula berada pada tahap yang sederhana. Dapatan kajian menerusi temu bual turut menyokong data utama kajian. Implikasi kajian ini menunjukkan terdapat keperluan latihan dalam perkhidmatan bagi memantapkan kompetensi guru di dalam bilik darjah dan penguasaan jawi perlu dipertingkatkan lagi dalam kalangan pelajar bagi menguasai ilmu pendidikan Islam.

Kata Kunci: Model CIPP, Penilaian Kurikulum Pendidikan Islam, Falsafah Pendidikan Kebangsaan, Falsafah Pendidikan Islam.

Abstract

Previous studies indicated that there were weaknesses in the implementation of Islamic Education Curriculum (IEC) in schools on the suitability of content, teacher competency and student appreciation. However, the studies conducted so far are inconclusive. This research aimed to comprehensively evaluate the implementation of IEC in secondary schools based on the Context-Input-Process-Product (CIPP) model proposed by Stufflebeam and Shinkfield in 2007. This study employed a survey and interviews to elicit data on the perceptions of teachers and students about the implementation of IEC. Quantitative data were obtained from questionnaires distributed to 300 teachers and 400 students while qualitative data were obtained through interviews held with five teachers and seven students. The study demonstrated that the implementation of the IEC from the context dimension is appropriate with the National Education Philosophy, Islamic Education Philosophy, the goals and the objectives of the IEC. From the input dimension, it was found that the facilities at the school resource center, class rooms, audio visual equipment, textbooks, time table allocation and the Islamic education knowledge were relatively high. The teachers basic knowledge of education, pedagogy, ability to use the audio visual equipment and confidence were moderate. The process dimension showed that the teaching and learning, monitoring, evaluation and teacher-student relationship were high. The use of teaching aids and teachers collaboration with the administration section was moderate. Where product dimension is concerned, the impact, sustainability and transportability were high while effectiveness was found to be moderate. Findings from the interviews supported the main data. The implications of this study indicated the need for in-service training to enhance teachers classroom competencies and the need to raise students comprehension of jawi in order for them to master Islamic education knowledge.

Keywords: CIPP Model, Islamic Education Curriculum Evaluation, National Education Philosophy, Islamic Education Philosophy.

Penghargaan

Bismillahirrahmanirrahim

Alhamdulillah setinggi-setinggi ucapan kesyukuran dipanjatkan ke hadrat Allah S.W.T. kerana dengan izin dan limpah kurniaan-Nya tesis ini dapat disempurnakan tepat pada waktunya. Selawat dan salam ke atas Junjungan Besar Nabi Muhammad S.A.W. serta para sahabat yang membawa kita dari alam kejahilan ke alam pendidikan ini.

Saya mengambil kesempatan ini untuk mengucapkan jutaan terima kasih yang tidak terhingga kepada kedua-dua penyelia saya iaitu Ybhg. Prof. Madya Dr. Hj. Mohd Izam bin Ghazali selaku penyelia 1 dan kepada Ybhg. Dr. Mohd Zailani bin Mohd Yusoff selaku penyelia 2 yang sentiasa bersedia memberikan sokongan, dorongan, bimbingan, tunjuk ajar yang berguna kepada saya dalam menuntut ilmu kedoktoran ini. Mereka juga selalu memberikan kerjasama dan bantuan yang padu, komitmen yang tinggi ketika diperlukan, prihatin, peka dan teliti dalam melaksanakan tanggungjawab sebagai penyelia. Tanpa kerjasama dan komitmen yang jitu daripada mereka nescaya tesis ini tidak akan dapat disiapkan dengan sebaik-baiknya.

Kepada penilai-penilai tesis ini diucapkan jutaan terima kasih kerana sudi membaca dan menilai penulisan ini, sudilah kiranya tuan menegur dan memberi tunjuk ajar demi kebaikan kita bersama. Segala yang baik itu datang daripada Allah sementara yang buruk itu datang dari insan yang lemah ini. Mohon maaf atas segala kekurangan sepanjang penulisan tesis ini. Teguran membina dan nasihat yang berguna amat diperlukan untuk penambahbaikan pada masa akan datang.

Saya juga ingin mengucapkan ribuan terima kasih atas kerjasama yang diberikan oleh pihak pentadbir sekolah, guru-guru Pendidikan Islam dan pelajar Muslim tingkatan 4 di sekolah menengah seluruh daerah negeri Kelantan yang telah terlibat dalam menjawab soal selidik dan proses pungutan data. Begitu juga dengan pihak

EPRD dan JPN Kelantan yang telah memberikan surat keizinan untuk menjalankan kajian ini.

Tidak lupa juga saya ingin mengalungkan ucapan jutaan terima kasih kepada kedua arwah ibu bapa saya yang telah melahirkan dan mendidik saya sejak kecil lagi. AL-FATIHAH untuk mereka. Amin

Akhir sekali, jutaan terima kasih yang tidak terhingga saya tujukan khas buat isteri tercinta, Tuan Majdiah Tuan Ismail yang sentiasa setia berada di sisi ketika susah dan senang. Untuk anak-anak tercinta, Akhtar Zaiti, Anis Zulaikha dan Akhyar Zaim mereka adalah penyejuk hati di kala tertekan dan pembakar semangat dalam perjuangan menuntut ilmu kedoktoran ini. Begitu juga dengan adik-beradik, sahabat handai serta rakan sejawat yang telah banyak memberikan kata-kata semangat dan dorongan serta berkongsi idea ketika memerlukan. Terima kasih semua.

Kandungan

Permission to Use	i
Abstrak.....	ii
Abstract.....	iii
Penghargaan.....	iv
Kandungan.....	vi
Senarai Jadual.....	x
Senarai Rajah.....	xiv
Glosari.....	xv
Lampiran	xvi
BAB SATU PENGENALAN.....	1
1.1 Pengenalan	1
1.2 Latar Belakang Kajian.....	3
1.3 Pernyataan Masalah	7
1.4 Objektif Kajian.....	12
1.5 Persoalan Kajian.....	13
1.6 Hipotesis Kajian.....	14
1.7 Kerangka Konseptual Kajian.....	15
1.7.1 Rasional Memilih Pendekatan Model Penilaian CIPP sebagai Asas Kerangka Konseptual Kajian.....	17
1.8 Kepentingan Kajian.....	20
1.9 Batasan Kajian.....	21
1.10 Definisi Operasional.....	24
1.10.1 Penilaian Kurikulum.....	24
1.10.2 Pelaksanaan Kurikulum.....	24
1.10.3 Kurikulum Pendidikan Islam (KPI).....	25
1.10.4 Falsafah Pendidikan Kebangsaan.....	25
1.10.5 Falsafah Pendidikan Islam.....	25
1.10.6 Matlamat Kurikulum Pendidikan Islam.....	26

1.10.7	Objektif Kurikulum Pendidikan Islam.....	26
1.10.8	Kemudahan-kemudahan.....	26
1.10.9	Pengetahuan Guru Pendidikan Islam.....	26
1.10.10	Profesionalisme Guru.....	27
1.10.11	Penggunaan Bahan Bantu Mengajar.....	27
1.10.12	Pemantauan PdP.....	28
1.10.13	Pelaksanaan Penilaian.....	28
1.10.14	Hubungan GPI dengan pelajar.....	29
1.10.15	Kerjasama dengan pihak pentadbir.....	29
1.10.16	Impak.....	30
1.10.17	Keberkesanan.....	30
1.10.18	Kemampanan.....	31
1.10.19	Kebolehpindahan.....	31
1.10.20	Kategori Sekolah.....	32
1.11	Kesimpulan.....	32
BAB DUA SOROTAN LITERATUR.....		33
2.1	Pendahuluan.....	33
2.2	Kurikulum.....	33
2.2.1	Konsep Kurikulum.....	34
2.2.2	Teori Model Pelaksanaan Kurikulum.....	35
2.2.3	Penilaian Kurikulum.....	37
2.2.4	Tujuan Penilaian Kurikulum.....	39
2.2.5	Model Penilaian CIPP.....	41
2.2.6	Kajian–kajian lepas yang menggunakan Model penilaian CIPP.....	44
2.3	Sejarah Perkembangan Kurikulum Pendidikan Islam.....	54
2.3.1	Falsafah Pendidikan Islam.....	57
2.3.2	Matlamat Kurikulum Pendidikan Islam.....	60
2.3.3	Objektif Kurikulum Pendidikan Islam.....	62
2.3.4	Kandungan Kurikulum Pendidikan Islam Tingkatan 4.....	64

2.3.5	Pelaksanaan Kurikulum Pendidikan Islam.....	66
2.3.6	Kajian-kajian lepas berkaitan pelaksanaan KPI.....	67
2.4	Kesimpulan.....	73
BAB TIGA METODOLOGI KAJIAN.....		75
3.1	Pengenalan.....	75
3.2	Reka Bentuk Kajian.....	75
3.3	Populasi dan Sampel Kajian.....	78
3.3.1	Penentuan Saiz Sampel.....	81
3.3.2	Pemboleh ubah.....	83
3.4	Instrumen Kajian.....	83
3.4.1	Instrumen soal selidik Guru Pendidikan Islam (GPI).....	87
3.4.2	Instrumen soal selidik Pelajar Tingkatan 4.....	90
3.4.3	Instrumen temu bual Separa Struktur.....	92
3.5	Kesahan dan Kebolehpercayaan Instrumen Kajian.....	95
3.5.1	Kesahan.....	96
3.5.2	Kebolehpercayaan.....	99
3.6	Kajian Rintis.....	102
3.7	Tatacara Pengumpulan Data.....	107
3.8	Tatacara Penganalisan Data.....	109
3.8.1	Analisis Data Kuantitatif.....	109
3.8.2	Analisis Data Kualitatif.....	113
3.9	Kesimpulan.....	114
BAB EMPAT DAPATAN KAJIAN.....		115
4.1	Pengenalan.....	115
4.2	Profil Responden.....	115
4.2.1	Profil Guru Pendidikan Islam.....	115
4.2.2	Profil Pelajar.....	118
4.3	Dapatan Deskriptif.....	119
4.3.1	Persoalan Kajian Pertama.....	119

	a.	Kesesuaian KPI dengan FPK dari dimensi konteks.....	119
	b.	Kesesuaian KPI dengan FPI dari dimensi konteks.....	121
	c.	Kesesuaian KPI dengan matlamat PI dari dimensi konteks.....	123
	d.	Kesesuaian KPI dengan objektif PI dari dimensi konteks.....	126
4.3.2		Persoalan Kajian Kedua.....	128
	a.	Pusat Sumber Sekolah.....	128
	b.	Bilik Darjah.....	130
	c.	Alatan Audio Visual (AAV).....	132
	d.	Buku Teks.....	135
	e.	Peruntukan Jadual Waktu.....	138
	f.	Tahap Pengetahuan Guru.....	140
		i. Tahap Pengetahuan Asas Pendidikan.....	140
		ii. Tahap Pengetahuan Pedagogi.....	142
		iii. Tahap Pengetahuan Pendidikan Islam.....	145
	g.	Kemahiran GPI menggunakan Alatan Audio Visual (AAV).....	147
	h.	Keyakinan Diri GPI.....	149
4.3.3		Persoalan Kajian Ketiga.....	151
	a.	Proses Pengajaran dan Pembelajaran.....	152
	b.	Penggunaan Bahan Bantu Mengajar (BBM).....	155
	c.	Proses Pemantauan KPI.....	157
	d.	Proses Penilaian KPI.....	159
	e.	Hubungan Guru dengan Pelajar.....	161
	f.	Kerjasama Guru dengan Pihak Pentadbir.....	164
4.3.4		Persoalan Kajian Keempat.....	168
	a.	Tahap Kepuasan pelajar terhadap pelaksanaan KPI.....	168
	b.	Tahap minat pelajar terhadap pelaksanaan KPI.....	171
	c.	Tahap impak pelaksanaan KPI kepada pelajar.....	173
	d.	Tahap keberkesanan pelaksanaan KPI kepada pelajar.....	175
	e.	Tahap kemampuan pelaksanaan KPI kepada pelajar.....	178
	f.	Tahap kebolehpindahan pelaksanaan KPI kepada pelajar.....	180

4.4	Rumusan Dapatan Kajian Secara Deskriptif.....	183
4.5	Ujian Normaliti.....	184
4.6	Dapatan Inferensi (Pengujian Hipotesis Ho1 hingga Ho5).....	185
	Hipotesis Ho1.....	185
	Hipotesis Ho2.....	193
	Hipotesis Ho3.....	200
	Hipotesis Ho4.....	206
	Hipotesis Ho5.....	210
4.7	Rumusan Dapatan Kajian Inferensi.....	215
4.8	Kesimpulan.....	216
 BAB LIMA PERBINCANGAN DAN CADANGAN.....		217
5.1	Pengenalan.....	217
5.2	Ringkasan Kajian.....	217
5.3	Perbincangan	218
	5.3.1 Pelaksanaan KPI dari Dimensi Konteks.....	218
	5.3.2 Pelaksanaan KPI dari Dimensi Input.....	221
	5.3.3 Pelaksanaan KPI dari Dimensi Proses.....	231
	5.3.4 Pelaksanaan KPI dari Dimensi Produk.....	235
5.4	Implikasi Kajian.....	238
5.5	Cadangan.....	245
5.6	Cadangan untuk kajian lanjutan.....	246
5.7	Kesimpulan.....	248
 Rujukan.....		249

Senarai Jadual

Jadual 1.1: Analisis Keputusan SPM 2006-2012 Peringkat Negeri Kelantan.....	11
Jadual 3.1: Jumlah Sekolah, Guru dan Pelajar mengikut bandar dan luar bandar negeri Kelantan.....	81
Jadual 3.2: Jadual Spesifikasi Konstruk dan Instrumen Kajian.....	86
Jadual 3.3: Kandungan Soal Selidik GPI.....	89
Jadual 3.4: Penerangan Skala Soal Selidik GPI.....	90
Jadual 3.5: Kandungan Soal Selidik Pelajar Tingkatan 4.....	92
Jadual 3.6: Protokol dan Responden bagi Temu Bual.....	94
Jadual 3.7: Klasifikasi Indeks Kebolehpercayaan.....	101
Jadual 3.8: <i>Cronbach Alpha</i> Instrumen Soal Selidik Pelajar Tingkatan 4 (Data Rintis).....	105
Jadual 3.9: <i>Cronbach Alpha</i> Instrumen Soal Selidik GPI.....	106
Jadual 3.10: Interpretasi Skor Min dalam pemboleh ubah bebas dan bersandar.....	111
Jadual 3.11: Rumusan Bagi Penggunaan Statistik Untuk Setiap Hipotesis.....	112
Jadual 4.1: Profil Responden Kajian Bagi GPI.....	117
Jadual 4.2: Profil Responden Kajian Bagi Pelajar.....	118
Jadual 4.3: Interpretasi Skor Min dalam pemboleh ubah bebas dan bersandar.....	119
Jadual 4.4: Skor Min dan sisihan piawai kesesuaian KPI dengan FPK.....	120
Jadual 4.5: Skor Min dan sisihan piawai kesesuaian KPI dengan FPI.....	122
Jadual 4.6: Skor Min dan Sisihan Piawai kesesuaian KPI dengan Matlamat PI.....	124
Jadual 4.7: Skor Min dan Sisihan Piawai kesesuaian KPI dengan Objektif PI.....	126
Jadual 4.8: Skor Min dan Sisihan Piawai bagi Kemudahan PSS.....	128
Jadual 4.9: Skor Min dan Sisihan Piawai bagi Kemudahan Bilik Darjah.....	130
Jadual 4.10: Skor Min dan Sisihan Piawai bagi Kemudahan AAV.....	133
Jadual 4.11: Skor Min dan Sisihan Piawai bagi Kemudahan Buku Teks.....	135
Jadual 4.12: Skor Min dan Sisihan Piawai bagi Peruntukan Jadual Waktu.....	138
Jadual 4.13: Skor Min dan Sisihan Piawai bagi Pengetahuan Asas Pendidikan.....	141
Jadual 4.14: Skor Min dan Sisihan Piawai bagi Pengetahuan Pedagogi.....	143

Jadual 4.15: Skor Min dan Sisihan Piawai bagi Pengetahuan PI.....	145
Jadual 4.16: Skor Min dan Sisihan Piawai bagi Keupayaan Menggunakan AAV....	147
Jadual 4.17: Skor Min dan Sisihan Piawai bagi Tahap Keyakinan Diri GPI.....	149
Jadual 4.18: Skor Min dan Sisihan Piawai bagi proses PdP PI.....	152
Jadual 4.19: Skor Min dan Sisihan Piawai bagi Penggunaan BBM.....	155
Jadual 4.20: Skor Min dan Sisihan Piawai bagi Proses Pemantauan KPI.....	157
Jadual 4.21: Skor Min dan Sisihan Piawai bagi Proses Penilaian KPI.....	159
Jadual 4.22: Skor Min dan Sisihan Piawai Hubungan Guru dengan Pelajar.....	162
Jadual 4.23: Skor Min dan Sisihan Piawai bagi Kerjasama Guru dengan Pentadbir.....	165
Jadual 4.24: Ke kerap an dan Peratusan Tahap Kepuasan Pelajar terhadap Pembelajaran PI.....	169
Jadual 4.25: Kerapan dan Peratusan Tahap Minat Pelajar terhadap Pembelajaran PI.....	171
Jadual 4.26: Skor Min dan Sisihan Piawai bagi Tahap Impak Pelaksanaan KPI terhadap Pelajar.....	173
Jadual 4.27: Skor Min dan Sisihan Piawai bagi Tahap Keberkesanan Pelaksanaan KPI.....	176
Jadual 4.28: Skor Min dan Sisihan Piawai bagi Tahap Kemampuan Pembentukan Sikap Positif Pelajar.....	178
Jadual 4.29: Skor Min dan Sisihan Piawai bagi Tahap Kebolehpindahan Pelajar...	181
Jadual 4.30: Rumusan Dapatan Deskriptif bagi Setiap Pemboleh Ubah Kajian Berdasarkan Konteks, Input, Proses dan Produk Pelaksanaan KPI.....	183
Jadual 4.31: Keputusan Ujian Normaliti Pemboleh Ubah Kajian.....	184
Jadual 4.32: Statistik Deskriptif bagi FPK, FPI, Matlamat dan Objektif KPI Mengikut Kategori Bandar dan Luar Bandar.....	186
Jadual 4.33: Ujian Box's <i>Equality of Covariance Matrices(a)</i>	187
Jadual 4.34: Keputusan <i>Levene's Test of Equality of Error Variances</i>	188
Jadual 4.35: Analisis MANOVA bagi Perbezaan Kesesuaian KPI dengan FPK, FPI, Matlamat dan Objektif KPI antara GPI Bandar dan Luar Bandar	

<i>(Multivariate Test)</i>	189
Jadual 4.36: Ujian Kesan antara Subjek (<i>Tests of Between-Subjects Effects</i>).....	190
Jadual 4.37: Min Anggaran Marginal (<i>Estimated Marginal Means</i>).....	191
Jadual 4.38: Statistik Deskriptif bagi PSS, BD, AAV, Buku, Masa, Guna AV dan Keyakinan Diri Guru Mengikut Kategori Bandar dan Luar Bandar....	194
Jadual 4.39: Ujian <i>Box's Equality of Covariance Matrices(a)</i>	195
Jadual 4.40: Keputusan <i>Levene's Test of Equality of Error Variances</i>	196
Jadual 4.41: Analisis MANOVA bagi perbezaan Kemudahan PSS, Bilik Darjah, AAV, Buku Teks, Peruntukan Masa, Keupayaan Guna AAV dan Keyakinan Diri antara Kategori Bandar dan Luar Bandar (<i>Multivariate Test</i>).....	197
Jadual 4.42: <i>Ujian Kesan Antara Subjek (Tests of Between-Subjects Effects)</i>	198
Jadual 4.43: Min Anggaran Marginal (<i>Estimated Marginal Means</i>).....	199
Jadual 4.44: Statistik Deskriptif bagi Pengetahuan Asas Pendidikan, Pengetahuan Pedagogi dan Pengetahuan PI mengikut kategori Bandar dan Luar Bandar.....	201
Jadual 4.45: Ujian <i>Box's M Equality of Covariance Matrices(a)</i>	202
Jadual 4.46: Keputusan <i>Levene's Test of Equality of Error Variances</i>	203
Jadual 4.47: Analisis MANOVA bagi perbezaan Pengetahuan Asas Pendidikan, Pengetahuan Pedagogi dan Pengetahuan PI Mengikut Kategori Bandar dan Luar Bandar (<i>Multivariate Test</i>).....	203
Jadual 4.48: Ujian Kesan antara subjek (<i>Tests of Between-Subjects Effects</i>).....	204
Jadual 4.49: Min Anggaran Marginal (<i>Estimated Marginal Means</i>).....	205
Jadual 4.50: Ujian <i>Box's Equality of Covariance Matrices(a)</i>	206
Jadual 4.51: Keputusan <i>Levene's Test of Equality of Error Variances</i>	207
Jadual 4.52: Analisis MANOVA bagi perbezaan PdP, BBM, Pemantauan, Penilaian, Hubungan Guru dengan Pelajar dan Kerjasama Guru dengan Pentadbir antara kategori (<i>Multivariate Test</i>).....	207
Jadual 4.53: Ujian Kesan Antara Subjek (<i>Tests of Between-Subjects Effects</i>).....	208
Jadual 4.54: Min Anggaran Marginal (<i>Estimated Marginal Means</i>).....	209
Jadual 4.55: Ujian <i>Box's Equality of Covariance Matrices(a)</i>	211

Jadual 4.56: Keputusan <i>Levene's Test of Equality of Error Variances</i>	211
Jadual 4.57: Analisis MANOVA perbezaan tingkatan aliran pelajar terhadap hasil pelaksanaan KPI aspek impak, keberkesanan, kemampanan dan kebolehpindahan pelajar dari dimensi produk (<i>Multivariate Test</i>).....	212
Jadual 4.58: Ujian Kesan Antara Subjek (<i>Tests of Between-Subjects Effects</i>).....	213
Jadual 4.59: Min Anggaran Marginal (<i>Estimated Marginal Means</i>).....	213
Jadual 4.60: Rumusan Dapatan Kajian Inferensi Hasil Analisis MANOVA.....	215

Senarai Rajah

Rajah 1.1:	Model CIPP (Stufflebeam & Shinkfield, 2007).....	15
Rajah 1.2:	Kerangka Konseptual Kajian.....	16
Rajah 1.3:	Kerangka Kerja Kajian.....	23
Rajah 2.1:	Teori Model Pelaksanaan Kurikulum adaptasi Model Saylor et al., (1981).....	36
Rajah 4.1:	Graf Kesan Interaksi Antara Kategori Bandar Dan Luar Bandar Terhadap FPK, FPI, Matlamat dan Objektif KPI.....	191
Rajah 4.2:	Graf Kesan antara Kategori Bandar dan Luar Bandar terhadap PSS, Bilik Darjah, AAV, Buku Teks, Peruntukan Masa, Keupayaan Menggunakan AAV, Keyakinan Diri.....	199
Rajah 4.3:	Graf Kesan Antara Kategori Bandar Dan Luar Bandar Terhadap Pengetahuan Asas Pendidikan, Pengetahuan Pedagogi & Pengetahuan PI.....	205
Rajah 4.4:	Graf Min antara kategori Bandar dan Luar Bandar terhadap Proses PdP, BBM, Pemantauan, Penilaian, Hubungan Guru dengan Pelajar dan Kerjasama Guru dengan Pentadbir.....	209
Rajah 4.5:	Graf kesan antara tingkatan aliran sains, sastera dan agama terhadap impak, keberkesanan, kemampanan dan kebolehpindahan.....	214
Rajah 5.1:	Model Penilaian Kurikulum.....	241

Glosari

AAV	-	Alatan Audio Visual
BBM	-	Bahan Bantu Mengajar
BPG	-	Bahagian Pendidikan Guru
BPI	-	Bahagian Pendidikan Islam
BPK	-	Bahagian Perkembangan Kurikulum
BPPDP	-	Bahagian Perancangan dan Penyelidikan Dasar Pendidikan
CD	-	Compact Disk
CIPP	-	<i>Context, Input, Process, Product</i>
FPI	-	Falsafah Pendidikan Islam
FPK	-	Falsafah Pendidikan Kebangsaan
GPI	-	Guru Pendidikan Islam
HOTS	-	<i>Higher Order Thinking Skills</i>
ICT	-	Informasi dan Teknologi Komunikasi
ICTEM	-	Persidangan Kebangsaan Pendidikan Guru dalam Negara Islam
IPG	-	Institut Pendidikan Guru
IPTA	-	Institusi Pendidikan Tinggi Awam
JAPIM	-	Jabatan Pendidikan Islam dan Moral
JERI	-	Jasmani Emosi Rohani Intelek
JPN	-	Jabatan Pendidikan Negeri
JPNK	-	Jabatan Pendidikan Negeri Kelantan
JPU	-	Jadual Penentuan Ujian
KBAT	-	Kemahiran Berfikir Aras Tinggi
KBKK	-	Kemahiran Berfikir Kreatif dan Kritis
KBSM	-	Kurikulum Bersepadu Sekolah Menengah
KPI	-	Kurikulum Pendidikan Islam
KPLI	-	Kursus Perguruan Lepas Ijazah
KPM	-	Kementerian Pendidikan Malaysia
KPTM	-	Kementerian Pengajian Tinggi Malaysia
KSSM	-	Kurikulum Standard Sekolah Menengah

KSSR	-	Kurikulum Standard Sekolah Rendah
LCD	-	<i>Liquid Crystal Display</i>
MARA	-	Majlis Amanah Rakyat
MPV	-	Mata Pelajaran Vokasional
MRSM	-	Maktab Rendah Sains MARA
NKEA	-	Bidang Ekonomi Utama Negara
NKRA	-	Bidang Keberhasilan Utama Negara
OHP	-	<i>Over Head Projector</i>
PAFA	-	Perkara Asas Fardu Aim
PdP	-	Pengajaran dan Pembelajaran
PI	-	Pendidikan Islam
PKG	-	Pusat Kegiatan Guru
PMR	-	Penilaian Menengar Rendah
PPD	-	Pejabat Pendidikan Daerah
PPK	-	Program Pendidikan Khas
PPPM	-	Pelan Pembangunan Pendidikan Malaysia
PSS	-	Pusat Sumber Sekolah
SAW	-	Sallallahu Alaihi Wasallam
SMK	-	Sekolah Menengah Kebangsaan
SPIM	-	Sektor Pendidikan Islam dan Moral
SPM	-	Sijil Pelajaran Malaysia
SPSS	-	<i>Statistical Package For The Social Sciences</i>
STPM	-	Sijil Tinggi Pelajaran Malaysia
SWT	-	Subhanahu Wa Taala
TA	-	Tilawah al-Quran
TV	-	Televisyen
UiTM	-	Universti Teknologi Mara
UKM	-	Universiti Kebangsaan Malaysia
UPSR	-	Ujian Penilaian Sekolah Rendah
US	-	Ulum Syar'iyah
UTM	-	Universiti Teknologi Malaysia

Lampiran

Lampiran A:	Kelulusan Untuk Menjalankan Kajian Oleh Bahagian Perancangan dan Penyelidikan Dasar Pendidikan Kementerian Pelajaran Malaysia.....	266
Lampiran B:	Kebenaran Menjalankan Kajian/Penyelidikan di Sekolah-sekolah Kerajaan/Bantuan Kerajaan Negeri Kelantan.....	267
Lampiran C:	Surat Keizinan Temu bual Guru Pendidikan Islam Untuk Kajian...	268
Lampiran D:	Surat Keizinan Temu bual Pelajar Untuk Kajian.....	269
Lampiran E:	Borang Soal Selidik Guru.....	270
Lampiran F:	Borang Soal Selidik Pelajar.....	279
Lampiran G:	Protokol Temu Bual Guru Pendidikan Islam.....	285
Lampiran H:	Protokol Temu Bual Pelajar.....	287
Lampiran I:	Senarai Panel Pakar Instrumen.....	288
Lampiran J:	Pengesahan Panel Penilai Kandungan Instrumen Kajian.....	289
Lampiran K:	Jadual Penetapan Saiz Sampel Kajian.....	395
Lampiran L:	Sukatan Pelajaran Pendidikan Islam Tingkatan 2002.....	396
Lampiran M:	Senarai Sekolah Menengah Mengikut Daerah Negeri Kelantan...	399
Lampiran N:	Analisis <i>Reliability Skala Alpha</i>	302
Lampiran O:	Analisis Ujian Normaliti.....	304
Lampiran P:	Analisis Statistik Kajian.....	305
Lampiran Q:	Contoh Transkripsi Temu bual.....	321
Lampiran R:	Keputusan Laporan Keaslian Plagiat (<i>Similarity Index Turnitin Originality</i>).....	326

BAB SATU

PENDAHULUAN

1.1 Pengenalan

Era globalisasi kini, perubahan dalam dunia pendidikan semakin mencabar (Habib, 2005). Perubahan pesat yang berlaku dalam dunia ini membuatkan kurikulum hari ini perlu dikaji dan disesuaikan mengikut peredaran zaman dan keperluan masa depan (Kamaruddin Husin, 2004; Saedah Siraj, 2001). Menurut Syed Ismail Syed Mustafa (2011), sesuatu kurikulum perlu melalui proses pengubahsuaian dan dinilai untuk memastikan matlamat dan kehendak masyarakat terhadap pendidikan terlaksana sepenuhnya. Penilaian pelaksanaan kurikulum juga perlu untuk penambahbaikan proses pelaksanaan kurikulum yang lebih baik (Stufflebeam & Shinkfield, 1985; Sowell, 2000).

Penilaian pelaksanaan sesuatu kurikulum mempunyai peranan yang amat besar dalam kejayaan dan keberkesanan pelaksanaan kurikulum tersebut bagi memastikan setiap institusi pendidikan di Malaysia menjiwai dan berpedoman kepada Falsafah Pendidikan Kebangsaan (FPK), memenuhi fungsi, hasrat dan berperanan ke arah mewujudkan negara Malaysia yang maju menjelang tahun 2020 (Azizi Yahaya, 2009). Menurut Azizah Lebai Nordin (2003), keputusan penilaian adalah sangat penting kepada individu-individu terlibat dalam membuat tindakan atau susulan bagi meningkatkan kecemerlangan pendidikan. Antara pihak yang terlibat ialah pendidik dan institusi untuk mendapatkan maklumat prestasi pelajar serta kekuatan dan kelemahan pengajaran dan pembelajaran

The contents of
the thesis is for
internal user
only

Rujukan

Al-Quran al-Karim.

Abdul Halim Tamuri. (2000). *A study of the student knowledge of akhlaq in the Malaysian secondary school (with special reference to the Islamic education KBSM)*. Unpublished doctoral dissertation, University Of Birmingham.

Abdul Halim Tamuri. (2003). Prosiding konvensyen penyelia pendidikan Islam negeri dan daerah. *Bagaimana menjadikan pengajaran dan pembelajaran pendidikan Islam lebih menarik*, 12(3), 123-149. Universiti Kebangsaan Malaysia.

Abdul Halim Tamuri. (2004). *Keberkesanan pendidikan Islam dalam pendidikan kebangsaan*. Projek penyelidikan (tidak diterbitkan), Universiti Kebangsaan Malaysia.

Abdul Halim Tamuri, Mohd Izham Hamzah & Masribanun Duki. (2007). Penilaian pelajar-pelajar sekolah menengah terhadap amalan kepimpinan guru pendidikan Islam. *Jurnal Pengurusan dan Kepimpinan*, 1(2), 33-47.

Abdul Halim Tamuri. (2012). *Keberkesanan pendidikan Islam dalam pendidikan kebangsaan*. Kertas kerja dibentangkan dalam Seminar Kebangsaan Pendidikan Islam dalam Pendidikan Kebangsaan. 19 April 2012, Universiti Kebangsaan Malaysia.

Abdul Rafie Mahat. (2002). *Kurikulum bersepadu sekolah menengah, sukatan pelajaran pendidikan Islam*. Bahagian Pendidikan Islam & Moral, Jabatan Pendidikan Islam & Moral, Kementerian Pendidikan Malaysia.

Abdul Qadir Ahmad. (1980). *Turuq ta'lim al-tarbiyyah al-Islamiyyah*. Mesir: Pustaka An-Nahdhah al-Misriyyah.

Abdullah Mohd Noor & Warnoh Katiman. (2000). Prosiding international conference on teaching and learning. *Kaedah dan strategi pengajaran di Institusi Pendidikan masa kini dan implikasinya kepada penyampaian ilmu*, 84(14), 1361-1372.

Abu Bakar Nordin. (1990). *Kurikulum: perspektif dan pelaksanaan*. Kuala Lumpur: Penerbitan Pustaka Antara.

Abu Bakar Nordin. (1992). *Penilaian afektif*. Kuala Lumpur: Masa Enterprise.

Abu Bakar Nordin & Ikhsan Othman. (2003). *Falsafah pendidikan dan kurikulum*. Kuala Lumpur: Quantum Books.

Abu Hassan Kasim. (1998). *Panduan penyelidikan dalam sains sosial*. Skudai: Universiti Teknologi Malaysia.

- Adnan Yusopp. (2002). *Pelaksanaan kurikulum semakan pendidikan Islam: saranan pertimbangan asas, kursus pendedahan sukatan pelajaran dan huraian sukatan pelajaran pendidikan Islam tingkatan 2 dan 5*. Kuala Lumpur: Kementerian Pendidikan Malaysia.
- Ahamad Rahim, Abdul Razaq Ahmad & Anuar Ahmad. (2009). Prosiding seminar penyelidikan siswazah. *Penilaian keberkesanan pelaksanaan kurikulum mata pelajaran sejarah menengah rendah tingkatan 2 di sekolah-sekolah menengah Semenanjung Malaysia, 77-87*. Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Ahmad Adnan Fadzli. (2001). *Nabi Muhammad: sahsiah dan perjuangan*. Negeri Sembilan Darul Khusus: M. Khairi Enterprise.
- Ahmad Mohd Salleh. (2008). *Pendidikan Islam, falsafah, pedagogi dan metodologi*. Selangor: Fajar Bakti Sdn. Bhd.
- Alimuddin Mohd Dom. (2011). *Mantapkan pendidikan Islam melalui J-QAF*. Utusan Malaysia. 20 Disember 2011.
- Alma Harris. (1996). Raising levels of pupils achievement through school improvement: support for learning. *British Journal of Learning Support, 11(2)*, 15-19.
- Al Nahwi Adan Ali Rida. (2000). *Al-tarbiyyah fi al-Islam: al-nazariyyah wa al-manhaj*. Riyadh: Dar al-Nahwi
- Al-Syaibani & Mohd Omar Al Toumi. (1991). *Falsafah pendidikan Islam*. Shah Alam: Hizbi Sdn. Bhd.
- Aleixo, M. B. (2003). *Teachers' perceptions of communicative language teaching use in Brazil*. Unpublished doctoral dissertation, West Virginia University, West Virginia.
- Alias Mat Saad, Nik Mohd Rahimi Nik Yusoff & Ruhizan Mohamad Yassin. (2011). Kajian kerelevanan falsafah pendidikan kebangsaan dengan kurikulum pendidikan Islam Politeknik kementerian pengajian tinggi Malaysia. *Jurnal Penyelidikan dan Pendidikan, 3(2)*, 60-70.
- Alkin, M. (1969). Evaluation theory development. *Journal of Evaluation, 13(2)*, 2-7.
- Al-Qubbaj, K. (2003). *The process of acculturation among Arabic children and their families in the United States: some educational considerations*. Unpublished doctoral dissertation, New Mexico State University, New Mexico.
- Anastasi, A. (1988). *Psychological testing* (6th ed.). New York: MacMillan.
- Ary, D., Jacob, L. C. & Razaveich, A. (1990). *Introduction to research in education* (4th ed). Texas: Rinehart & Winston.

- Asmawati Suhid. (2006). Prosiding wacana pendidikan Islam (Siri 5). *Pengajaran Adab Akhlak Islamiah dalam membangunkan modal insan*, 64(3), 30-31. Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Asmawati Suhid. (2006). Kepentingan persepsi guru dalam kurikulum adab dan akhlak Islam. *Jurnal Penyelidikan Pendidikan*, 13(1), 6-10.
- Asmawati Suhid. (2009). Pemantapan komponen akhlak dalam pendidikan Islam bagi Menangani Era Globalisasi. *Jurnal Penyelidikan Pendidikan*. 43(3), 52-58.
- Azhar Ahmad & Abdul Halim Tamuri. (2002). Prosiding wacana pendidikan Islam (Siri 1). *Penghayatan Akhlak Pelajar Sekolah Menengah*, 3(4), 32-38. Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Azhar Ahmad. (2006). *Strategi pembelajaran pengaturan sendiri pendidikan Islam dan penghayatan akhlak di kalangan pelajar sekolah menengah di negeri Sarawak*. Tesis PhD (tidak diterbitkan), Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Azizah Lebai Nordin. (2003). Guru pendidikan Islam berkesan. *Jurnal Masalah Pendidikan*, 22(9), 173-183.
- Azizi Yahya. (1999). *Keberkesanan pelaksanaan program kemahiran hidup di sekolah-sekolah menengah di Malaysia berdasarkan model penilaian konteks, input, proses dan produk*. Tesis PhD (tidak diterbitkan), Universiti Pertanian Malaysia.
- Azizi Yahaya. (2001). *The using of model context, input, process and products (CIPP) in learning programs assessment*. Paper presented at the International Conference on Challenges and Prospects in Teacher Education. July 16-17, 2001, University of Technology Malaysia.
- Azizi Yahaya. (2007). *Menguasai penyelidikan dalam pendidikan*. Kuala Lumpur: PTS Publications & Distributors Sdn. Bhd.
- Azizi Yahaya. (2009). Penggunaan Model KIPP dalam penilaian mata pelajaran Kemahiran Hidup di sekolah menengah di Malaysia. *Jurnal Penyelidikan Pendidikan*, 20(10), 73-78.
- Azmil Hashim. (2010). *Penilaian pelaksanaan kurikulum tahfiz al-Quran di Darul Quran JAKIM dan Maahad Tahfiz al-Quran negeri*. Tesis PhD (tidak diterbitkan), Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Bahagian Pendidikan Guru. (1994). *Laporan kajian keberkesanan pelaksanaan Kurikulum Perguruan Lepas Ijazah (KPLI)*. Kuala Lumpur: Kementerian Pendidikan Malaysia.

- Balian, E.S. (1982). *How to design, analyze and write doctoral research*. United State of America: University of America.
- Bernard, H.R. (2000). *Sosial Research Methods: Quantitative and qualitative approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Berliner, D.C. (2005). The near impossibility of testing for teacher quality. *Journal of Teacher Education*, 56, 205-213.
- Best, J. W. (2006). *Research in education*. New York: A & B Pearson.
- Bhola, H.S. (1998). Program evaluation for program renewal: A study of the national literacy program in Namibia (NLPN). *Journal of Studies in Educational Evaluation*, 24(4), 303-330.
- Brewer, J. & Hunter, A. (1989). *Multi-method research: a synthesis of styles*. Newbury Park C A.: Sage Publications.
- Cerino, L. (2009). *A qualitative study of at-risk seventh graders' perceptions of second step: A social emotional learning program*. Unpublished doctoral dissertation, Walden University, Minnesota.
- Chaiyot Ruangsuwan. (1986). *An evaluation of the undergraduate educational technology program at Srikhariwirot University, Thailand*. Unpublished doctoral dissertation, Northern Illinois University.
- Chan Yuen Fook. (2003). Pendekatan penilaian: satu tinjauan dari aspek kesesuaiannya dalam penilaian program latihan. *Jurnal Pengurusan dan Kepimpinan Pendidikan Institut Aminudin Baki*, 13(1), 65-81.
- Choong Lean Keow. (2008). *Falsafah pendidikan di Malaysia: siri pendidikan perguruan*. Selangor: U.G. Press Sdn. Bhd.
- Chua Yan Piaw. (2011). *Kaedah penyelidikan, buku 1 edisi kedua*. Kuala Lumpur: McGraw-Hill (Malaysia) Sdn. Bhd.
- Coakes, S. J. & Steed, L. G. (2001). *SPSS analysis without anguish: version 10.0 for windows*. Brisbane: John Wiley & Sons Australia Ltd.
- Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2000). *Research methods in education*. London: Routledge Falmer.
- Colvin, C. & Schlosser, L.K. (1998). Developing academic confidence to build literacy: What teachers can do. *Journal of Adolescent an Adult Literacy*, 41(4), 272-281.

- Corcoran, E. (1981). Transition shock, the beginning teacher's paradox. *Journal Of Teacher Education*,. 32(3), 19-23.
- Creswell, J. W. (2005). *Educational research, planning, conducting and evaluating quantitative and qualitative research* (2nd Ed.). New Jersey: Pearson Education.
- Creswell, J. W. (2009). *Research design quantitative, qualitative and mixed methods approaches*. Thousand Oaks, California: Sage Publication.
- Cronbach, L. J. (1963). Course improvement through evaluation. *Teachers College Record*, 64, 672-683.
- Dekkers, H. & Dirressen, G. (1997). Evaluation of educational priority policy in relation to early school learning. *Journal of Studies in Educational Evaluation*, 23(3), 187-199.
- Drever, E. (1995). *Using semi-structured interviews in small scale research: a teacher's guide*. Glasgow: The Scottish Council for Research in Education.
- Eggeman, E. (2008). *Perceived effectiveness of parent and teacher use of K-12 teacher web pages for enhancing communication in a Southern Rhode Island public school district*. Unpublished doctoral dissertation, Johnson & Wales University, Rhode Island.
- Ervin, A.M. (2005). *The educational imagination: On the design and evaluation of school programs*. New York: MacMillan.
- Fatimah Tambi. (2009). *Penilaian pelaksanaan program pemulihan khas di sekolah-sekolah rendah di negeri Selangor daripada perspektif guru besar dan guru pemulihan khas*. Tesis Ph.D (tidak diterbitkan), Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Field, A. (2000). *Discovering statistics using SPSS for windows*. London: Sage Publications.
- Fowzia Osman. (1990). *Penilaian program peralihan kemahiran hidup (pilihan B) tingkatan satu di Wilayah Persekutuan*. Tesis Sarjana Pendidikan (tidak diterbitkan), Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Fuller, F. F. (1969). Concerns of teacher: A developmental conceptualization. *American Education Research Journal*. 6, 207-226.
- Gall, M.G., Gall, J.P. & Borg, W.B. (1998). *Applying educational research*. New York: Longman Publishing Group.
- Gay, L.R. & Airasian, P. (2003). *Educational research: competencies for analysis and applications*. Upper Saddle River , New Jersey: Pearson Education.

- Gay, L.R. & Airasian, P. (2006). *Educational research*. Ohio: Pearson Merrill Prentice Hall.
- Ghazali Darussalam. (2003). *Penilaian keberkesanan kursus diploma perguruan Malaysia, pengkhususan pengajian agama Islam*. Tesis Ph.D (tidak diterbitkan), Universiti Malaya.
- Ghazali Darussalam. (2004). *Pedagogi pendidikan Islam*. Kuala Lumpur: Utusan Publications & Distributors Sdn. Bhd.
- Ghazali Yusri Abd Rahman. (2012). *Penilaian kemahiran lisan dalam kurikulum bahasa arab di Universiti Teknologi Mara (UiTM)*. Tesis PhD (tidak diterbitkan), Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Green, S.B., Salkind, N.J. & Akey, T.M. (1997). *Using SPSS for windows: analyzing and understanding data*. New Jersey: Prentice-Hall Inc.
- Guilford, J.P. & B. Fruchter. (1978). *Fundamental statistics in psychology and education*. New York: McGraw Hill.
- Habib Mat Som. (2005). *Profil kesediaan guru sekolah menengah terhadap pelaksanaan perubahan kurikulum*. Tesis Ph.D (tidak diterbitkan), Universiti Malaya.
- Habibah Ahmad. (1995). *Keberkesanan kursus dalam perkhidmatan mengikut persepsi guru*. Tesis Sarjana (tidak diterbitkan), Universiti Putra Malaysia.
- Hair, J.E., Anderson, R.E. Tatham, R.L. & Black, W.C.(2006). *Multivariate data analysis*. Upper Saddle River: Prentice Hall.
- Hair, J. F. J., Black, W. C., Babin, B. J., Anderson, R. E. & Tatham, R. L. (2006). *Multivariate data analysis*. New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Hammond, L.R. (1971). Accountability through context evaluation of reading performances. *Journal of Research and Development in Education*, 5(1), 31-36.
- Hanuni Yusof. (2003). *Masalah pengajaran dan pembelajaran prinsip akaun*. Tesis Sarjana (tidak diterbitkan), Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Haron Din & Sobri Salomon. (1988). *Masalah pendidikan Islam di Malaysia*. Kuala Lumpur: Al-Rahmaniah.
- Hassan Basri Awang Mat Dahan. (2002). *Language testing: the construction and validation*. Kuala Lumpur: University of Malaysia Press.

- Hassan Langgulung. (1991). *Asas-asas pendidikan Islam*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa & Pustaka.
- Hassan Langgulung. (1991). *Manusia dan pendidikan*. Jakarta: Pustaka al-Husna.
- Hsieh, W.K. & Hsiao, L. (2001). *Evaluation of junior colleges of commerce: The Taiwan case*. Paper presented at the 2001 annual meeting of the International Conference on Engineering Education. 10 November 2001, Oslo, Norway.
- Hsu, Yu-Chiung & Shiue Ya-Ming. (2005). The effect of self-directed learning readiness on achievement comparing face to face and two way distance learning instruction. *International Journal of Instructional Media*, 32(2), 143-156.
- Ishak Ramly. (2003). *Inilah kurikulum sekolah*. Pahang, Malaysia. PTS Publications & Distributor Sdn. Bhd.
- Jabatan Pendidikan Islam, Kementerian Pendidikan Malaysia. (2002). *Sukatan pelajaran pendidikan Islam KBSM*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa & Pustaka.
- Jabatan Pendidikan Negeri Kelantan. (2011). *Post-mortem pencapaian pendidikan Islam SPM 2011*. Kuala Lumpur: Kementerian Pendidikan Malaysia.
- Jabatan Perangkaan Malaysia. (2012). *Buku tahunan perangkaan Malaysia 2012*. Jabatan Perangkaan Malaysia.
- Jabatan Pendidikan Negeri Kelantan. (2013). *Analisis keputusan peperiksaan SPM 2006-2012 Peringkat Negeri Kelantan*. Kuala Lumpur: Kementerian Pendidikan Malaysia.
- James, David. (2005). Are Four minds better than one? A study on the efficacy of group work. *Journal of College and University*, 80(3), 47-48.
- Jamil Ahmad. (2002). *Pemupukan budaya penyelidikan di kalangan guru sekolah: Satu penilaian*. Tesis PhD (tidak diterbitkan), Universiti Kebangsaan Malaysia..
- Jawiah Dakir. (2012). *Pendidikan Islam dan tahap penghayatan akhlak pelajar di sekolah menengah di Malaysia*. Kertas kerja dibentangkan dalam Seminar Kebangsaan Pendidikan Islam dalam Pendidikan Kebangsaan. 19 April 2012, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Johnson M. D., & Fornell, C. (1991). A framework for comparing customer satisfaction across individuals and product categories. *Journal of Economic Psychology*, 12(2), 267–286.

- Joseph, S. (2009). *A comprehensive evaluation of a school system's grow your own principal preparation program*. Unpublished doctoral dissertation, The George Washington University, District of Columbia.
- Kamaruddin Husin. (2004). *Pedagogi asas pendidikan*. Kuala Lumpur: Kayazano Enterprise.
- Kamarul Azmi Jasmi, Ab. Halim Tamuri & Mohd Izham Mohd Hamzah. (2011). Kajian kes penggunaan kaedah pengajaran dan pembelajaran guru cemerlang pendidikan Islam sekolah bandar dan luar bandar: satu kajian perbandingan. *Jurnal Teknologi*, 12(2), 179–198.
- Katz, L. & Raths. J. (1982). The best of attentions for education teacher. *Journal action in teacher education*, 1(3), 8-16.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. (1980). *Laporan jawatankuasa kabinet mengkaji pelaksanaan dasar pelajaran*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa & Pustaka.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. (1989). *Laporan jemaah nazir persekutuan*. Kuala Lumpur: Jemaah Nazir & Jaminan Kualiti.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. (1997). *Sukatan pelajaran sekolah menengah pendidikan Islam tingkatan I-V*. Kuala Lumpur: Bahagian Pendidikan Islam.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. (2002). *Sukatan pelajaran pendidikan Islam kurikulum bersepadu sekolah menengah*. Kuala Lumpur: Bahagian Pendidikan Islam.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. (2003). *Kurikulum bersepadu sekolah menengah huraian sukatan pelajaran pendidikan Islam tingkatan 2 dan 5*. Selangor: Dewan Bahasa & Pustaka.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. (2004). *Buku panduan (modul) pengajaran dan pembelajaran pendidikan Islam*. Kuala Lumpur: Bahagian Pendidikan Islam.
- Kementerian Pendidikan Malaysia. (2012). *Dasar pendidikan kebangsaan*. Selangor: Giga Wise Network Sdn. Bhd.
- Kementerian Pelajaran Malaysia. (2012). *Pelan strategik interim KPM 2011-2020*. Putrajaya: Bahagian Perancangan & Penyelidikan Dasar Pendidikan.
- Kennedy, F.T. (1982). *A comparison of evaluation practices in baccalaureate nursing program and the context, input, process, product evaluation model*. Unpublished doctoral dissertation, Northern Illinois University.

- Kerlinger, F.N. (1986). *Foundations of behavioral research*. New York: Holt, Rinehart & Winston, Inc.
- Kirk, R. E. (1984). *Elementary statistic*. California: Brooks & Cole Publishing Company.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1975). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30(3), 607-610.
- Laporan jawatankuasa kabinet*. (1979). Kuala Lumpur: Dewan Bahasa & Pustaka.
- Lawrence S. Wrightsman. (1994). *Adult personality development*. USA: Sage Publications.
- Lazonder, A.W. & De Jong, F.P.C.M. (1999). Evaluation of transition in Dutch senior secondary school vocational education. *Journal of Studies in Educational Evaluation*, 25(1), 63-78.
- Leedy & Ormrod, J. E. (2001). *Practical research: planning & design*. New Jersey: Prentise Hall.
- Lim Chong Hin. (2007). *Penyelidikan pendidikan. pendekatan kuantitatif dan kualitatif*. Selangor: Mc Graw Hill Education.
- Lyndon Limuel Langford. (2010). *The development and testing of an evaluation model for Special Education*. Unpublished doctoral dissertation, The University of Texas at Austin.
- Mardzelah Makhsin, Abd. Halim Tamuri, Mohd Aderi Che Noh & Mohd Fadhli Ilias. (2012). Hisbah pembelajaran sendiri dalam pendidikan Islam. *Journal of Islamic and Arabic Education*, 4(1), 45-60.
- McMillan, J. H. & Schumacher, S. (1989). *Research in education: a conceptual introduction*. Vol. 2. England: Scott, Foresman & Company.
- Merriam, S. B. (2001). *Qualitative research & case study applications in education*. San Fransisco: Jossey-Bass Pub.
- Miles, M. & Heberman, J. (1994). *Qualitative data analysis* Vol. 2. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Mohd. Aderi Che Noh. (2004). *Celik al-Quran di kalangan pelajar tingkatan satu zon Pudu Kuala Lumpur*. Projek penyelidikan (tidak diterbitkan), Universiti Kebangsaan Malaysia.

- Mohd. Aderi Che Noh. (2004). *Perspesi pelajar terhadap amalan pengajaran Tilawah al-Quran*. Projek penyelidikan (tidak diterbitkan), Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Mohd. Hussain Yaacob. (2001). *Kemahiran hidup bersepadu: pelaksanaan guru dan minat pelajar terhadap pilihan elektif*. Tesis Sarjana (tidak diterbitkan), Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Mohd. Hussin Mohd Yusof. (2006). *Penilaian terhadap perancangan dan pelaksanaan program kontekstual di sekolah-sekolah teknik di Malaysia*. Tesis PhD (tidak diterbitkan), Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Mohd. Majid Konting. (2000). *Asas penyelidikan pendidikan*. Kuala Lumpur: Dewan Bahasa & Pustaka.
- Mohd. Najib Abdul Ghafar. (1999). *Penyelidikan pendidikan*. Skudai: Universiti Teknologi Malaysia.
- Mohd. Nordin Abu Bakar. (2011). *Penilaian program mata pelajaran vokasional (MPV) bagi bidang pertanian di sekolah menengah harian di Semenanjung Malaysia*. Tesis PhD (tidak diterbitkan), Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Mohd. Salleh Lebar. (1996). *Perkembangan dan haluan kurikulum pendidikan Malaysia*. Kuala Lumpur: Berita Publishing Sdn. Bhd.
- Mohd Satar, Jasni Sabri & Azali Mohamed. (2006). *Tips pendidik cemerlang*. Selangor: Utusan Publication & Distributor Sdn. Bhd.
- Mohammed Sani Ibrahim. (1979). *Masalah dan penerimaan guru-guru ugama sekolah rendah di semenanjung Malaysia terhadap skim latihan perguruan dalam perkhidmatan*. Tesis Sarjana (tidak diterbitkan), Universiti Malaya.
- Mohd Yakub @ Zulkifli Hj. Mohd Yusof & Saidi Mohd. (2008). Keupayaan bacaan al-Quran di kalangan pelajar tingkatan empat: kajian di beberapa buah sekolah menengah terpilih di negeri Terengganu. *Journal of al-Quran dan al-Hadis*, 6(1), 53-85.
- Mohd. Zailani Mohd. Yusoff. (2008). *Pertimbangan moral dalam kalangan pelajar sekolah menengah agama*. Tesis PhD (tidak diterbitkan), Universiti Sains Malaysia.
- Mohd. Zainul Arifien. (2009). *Penilaian dalam kurikulum bahasa Arab*. Selangor: Universiti Kebangsaan Malaysia.

- Mueller, M. J. (2000). *Middle level summer school effectiveness as measured by student gains in achievement and attitude*. Unpublished doctoral dissertation, University of Nebraska, Nebraska.
- Murphy, D.F. (2002). *Evaluation in language teaching: assessment, accountability and awareness*. England: Pargamon Press Ltd. & Lanchester University.
- Nagendralingan Ratnavadivel. (2000). *Pengurusan dan perkembangan kurikulum: ke arah melahirkan guru yang dapat merealisasikan hasrat falsafah pendidikan kebangsaan dalam proses pengajaran dan pembelajaran*. Kertas kerja dibentangkan dalam Seminar Kebangsaan Penyelidikan dan Pembangunan dalam Pendidikan 2000. 3-4 Oktober 2000, Kuala Lumpur.
- Naimah Md. Khalil. (2008). *Penilaian keberkesanan program latihan industri sangkutan ke industri pensyarah politeknik*. Tesis PhD (tidak diterbitkan), Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Neves, D. (2006). *A case study of student participation rate and parental decision variables in a New England suburban community before school elementary instrumental music program*. Unpublished doctoral dissertation, Johnson & Wales University, Rhode Island.
- Nevo, D. (1983). The conceptualization of educational evaluation: an analytical review of the literature. *Review of Educational Research*, Spring 53(1), 117-118.
- Neuman, W.L. (2000). *Social research methods: qualitative and quantitative approaches*. Edisi ke-4. New York: Alyn & Bacon.
- Nik Mohd Rahimi Nik Yusoff. (2004). *Kemahiran mendengar bahasa Arab: satu kajian di sekolah menengah kerajaan negeri*. Tesis Ph.D (tidak diterbitkan), Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Nik Rosila Nik Yaacob. (2007). Penguasaan jawi dan hubungannya dengan minat dan pencapaian pelajar dalam pendidikan Islam. *Jurnal Penyelidikan dan Pendidikan*, 22(3), 161-172.
- Noor Hisham Md Nawi. (2011). Islamisasi kurikulum pendidikan Islam di institusi pendidikan guru: tribulasi dan cadangan. *Jurnal Pendidikan*, 22, 161-172.
- Noor Hisham Md Nawi. (2011). Pengajaran dan pembelajaran; penelitian semula konsep konsep asas menurut perspektif gagasan Islamisasi ilmu moden. *Jurnal Pendidikan*, 9(4), 101-105.
- Noor Shah Saad. (1992). *Pendidikan guru matematik sekolah rendah: persepsi guru lepasan dan pensyarah maktab perguruan dan guru besar*. Tesis Sarjana Pendidikan (tidak diterbitkan), Universiti Kebangsaan Malaysia.

- Noraini Hashim. (2005). Prosiding wacana pendidikan Islam (Siri 5). *Keruntuhan Akhlak dan Pembangunan Remaja Masa Kini Cabaran Pendidikan Islam di Malaysia*, 14(4), 26-27. Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Noraini Omar. (2008). Faktor-faktor yang mempengaruhi pencapaian pelajar dalam mata pelajaran pendidikan Islam tingkatan lima. *Jurnal Penyelidikan Pendidikan*, 12(3), 181-186.
- Nor Hayati Fatmi Talib. (2013). *Penilaian pelaksanaan kurikulum TITAS di Politeknik kementerian pengajian tinggi Malaysia*. Tesis PhD (tidak diterbitkan), Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Norhayuza Mohamad. (2006). *Penggunaan strategi pemetaan semantik dalam pengajaran kosa kata bahasa Arab*. Tesis PhD (tidak diterbitkan), Universiti Malaya.
- Norizah Ard. (2005). *Sikap terhadap bahasa Melayu dan penggunaannya di kalangan pelajar universiti di selatan Thailand*. Tesis PhD (tidak diterbitkan), Universiti Malaya.
- Oberle, M. (1991). The development of a direct observation code for use in school settings. *Journal School Psychology Review*, 22(1), 49-62.
- Oliva, P. F. (2009). *Developing the curriculum*. Boton, MA: Allyn & Bacon
- Oppenheim, A.N. (1997). *Questionnaire design, interviewing and attitude measurement*. Ed. Baru. London: Printer Publishers Ltd.
- Onyefulu, C. N. (2001). *An evaluation study of the B.ed. business education programs in the University of Technology, Jamaica*. Unpublished doctoral dissertation, University of Alberta, Alberta.
- Ornstein, A. & Hunkins, F.P. (2009). *Curriculum: foundations, principles and issues*. Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Othman Lebar. (2009). *Penyelidikan kualitatif: pengenalan kepada teori dan method*. Tanjong Malim: Penerbitan Universiti Pendidikan Sultan Idris.
- Othman Mohamed. (2001). *Penulisan tesis dalam bidang sains sosial terapan*. Serdang: Penerbitan Universiti Putra Malaysia.
- Owens, R.G. (1995). *Organizational behavior in education*. New York: Prentice-Hall Inc.
- Owens, Lynn. (2006). Teacher radar: the view from the front of the class. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 77(4), 29-34.

- Pallant, J. (2005). *SPSS survival manual*. Philadelphia: Open University Press.
- Palmisano, M.J. (1981). *An analysis of classroom teachers and curriculum supervisors perceptions of the educational program evaluation process in terms of the CIPP evaluation model*. Unpublished doctoral dissertation, Loyola University of Chicago.
- Parmjit Singh A/L Aperapar Singh. (1994). *Kesan kekerapan pengujian terhadap pencapaian dan sikap dalam matematik bagi pelajar tingkatan 4*. Tesis Sarjana Pendidikan (tidak diterbitkan), Universiti Malaya.
- Patton, M. C. (1990). *How to use qualitative method in evaluation*. Beverly Hills, CA: Sage Publications.
- Patton, M. C. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. Ed. Ke-3. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Pusat Perkembangan Kurikulum. (2001). *Penilaian kendalian sekolah*. Kuala Lumpur: Kementerian Pendidikan Malaysia.
- Pratte, J. & Laposata, M. (2005). The ESA 21 project: a model for civic engagement. *Journal of College Science Teaching*, 35(3), 39-43.
- Reuben Musiime. (1996). *A critical evaluation of the religious education curriculum for secondary school students in Uganda*. Unpublished doctoral dissertation, University of North, Texas.
- Roscoe, J. T. (1975). *Fundamental research statistic for behavioral sciences*. New York: Holt, Rinehart & Winston.
- Roselena Mansor. (2010). Penilaian pelaksanaan projek rintis standard pendidikan MARA. *Jurnal Penyelidikan*, 11(4), 34-46.
- Rosnani Hashim. (1998). Prosiding Seminar Pendidikan Guru untuk Sekolah Berkesan. *Pengurusan Pendidikan untuk Sekolah daripada perspektif Islam*, 62-63. Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Rosnani Hashim. (2001). Kurikulum pendidikan dari perspektif Islam dalam konteks pendidikan di Malaysia. *Jurnal Pendidikan Islam*, 19(5), 161-166.
- Rosoff, Amy. (2007). The reality of unreality: using imagination as a teaching tool. *English Journal (high school edition)*, Urbana, 96(3), 58-62.
- Rudzi Munap. (2003). *Penilaian program diploma kesetiausahaan eksekutif di Universiti Teknologi Mara*. Tesis PhD (tidak diterbitkan), Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Sabitha Marican (2006). *Penyelidikan sains sosial*. Selangor: Edu system Sdn Bhd.

- Saedah Siraj. (2001). *Perkembangan kurikulum: teori dan amalan*. Sungai Buloh: Alam Pintar Enterprise.
- Saidatul Akmar Zainal Abidin. (2006). *Testing spoken language using computer technology: a comparative validation study on 'live' and computer delivered test versions using weir's framework*. Unpublished doctoral dissertation, University of Surrey.
- Saifol Bahary Sulaiman & Zulkipli Yaakob (2009). *Perkembangan kurikulum: perspektif di Malaysia*. Kuala Lumpur: Open University Malaysia.
- Sarimah Abdul Razak. (2005). *Motivasi, gaya pembelajaran dan kebolehan kognitif pelajar sekolah menengah teknik*. Tesis PhD (tidak diterbitkan), Universiti Putra Malaysia.
- Sarimah Ismail & Abreza Atan. (2011). Aplikasi pendekatan penyelesaian masalah dalam pengajaran mata pelajaran teknikal dan vokasional di Fakulti Pendidikan UTM. *Journal of Educational Psychology and Counseling*, 2(6), 113-144.
- Saylor, J.G., Alexander, W.M., & Lewis, A. J. (1981). *Curriculum planning for better teaching and learning*. New York: Holt, Rinehart, & Winston.
- Scriven, M. (1993). *The methodology of evaluation. In perspective of curriculum evaluation. AERA monograph series on evaluation. No. 1 Editor R. E Stake*. Chicago: Randy McNally.
- Selinger, H. W. & Shoharny, Elana. (2000). *Research design: qualitative and descriptive*. United States of America: Oxford University Press.
- Sekaran, Uma. (2000). *Research methods for business: a skill-building approach*. Edisi ke-3. United States of America: John Wiley & Sons, Inc.
- Shaifol Bahary Sulaiman. (2011). *Projek kajian tindakan*. Kuala Lumpur: Open University Malaysia.
- Shamsul Shah Tarjo. (2012). *Pelaksanaan pendidikan Islam dan persekitaran sosial*. Kertas kerja dibentangkan dalam Seminar Kebangsaan Pendidikan Islam dalam Pendidikan Kebangsaan. 19 April 2012, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Shapiee @ Shafie Lugom. (2002). *Program pendidikan khas di Sarawak: satu penilaian*. Tesis PhD (tidak diterbitkan), Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Shi, Y. (2006). *International teaching assistant program evaluation*. Unpublished doctoral dissertation, Southern Illinois University, Carbondale.
- Sigelmen C.K. (1999). *Life-span human development*. Brooks: Cole Publishing Co.

- Sowell, E.J. (2000). *Curriculum: an integrative introduction*. New Jersey, Columbus, Ohio: Merrill an Imprint of Prentice Hall.
- Stufflebeam, D.L., Folely, W.J., Gephart, W.J., Guba, E.G., Hammond R.L., Merriman, H.O., et al. (1971). *Educational evaluation and decision-making*. Itasca, IL: F.E. Peacock.
- Stufflebeam, D. L. (1977). *Educational evaluation and decision making*. Bloomington Ind.: Phi Delta Kappa.
- Stufflebeam, D. L. & Shinkfield, A.J. (1985). *Systematic evaluation: a self-instruction guide to theory and practice*. Boston: Kluwer-Nijhoff Publishing.
- Stufflebeam, D. L. (1987). Professional standards for assuring the quality of educational program and personnel evaluations. *International Journal of Education Research*, 11(1), 125-143.
- Stufflebeam, D. L. (2001). Evaluation checklists: practical tools for guiding and judging evaluations. *American Journal of Evaluation*, 22(1), 9.
- Stufflebeam, D.L. (2003). *The CIPP model for program evaluation*. Boston: Kluwer-Nijhoff Publishing.
- Stufflebeam, D. L. & Shinkfield, A. J. (2007). *Evaluation theory, models and applications*. San Francisco: Jossey-Bass A Wiley Imprint.
- Suchada Rattanasangwal Suthummaraksa. (1986). *An evaluation of the doctoral program in development education at Srinakharrinwirot University of Thailand*. Unpublished doctoral dissertation, Illinois State University, Urbana.
- Sugiyono. (2011). *Metode penelitian kombinasi (mixed methods.)* Bandung: Alfabeta
- Suhaimi Muhamad. (2007). *Tahap kesediaan guru terhadap pelaksanaan modul pengajaran simulasi bagi mata pelajaran pendidikan Islam*. Tesis Sarjana (tidak diterbitkan), Universiti Teknologi Malaysia.
- Syahrul Riza. (2008). *Konsep pendidikan Islam menurut Ibn Khaldun: satu kajian terhadap elemen-elemen kemasyarakatan Islam*. Tesis Sarjana (tidak diterbitkan), Universiti Sains Malaysia.
- Syed Ismail Syed Mustafa. (2011). *Pengantar pendidikan*. Selangor: Penerbitan Multimedia Sdn. Bhd.
- Syukri Shaari. (2013). *Kaji kurikulum pendidikan Islam*. Utusan Malaysia. 17 November 2013.

- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2001). *Using multivariate statistics* (4th Ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Tanner, D. & Tanner, L. (1995). *Curriculum development: theory into practice*. New Jersey: Prentice Hall.
- Tuckman, B.W. (1978). *Conducting educational research*. Harcourt Brace Jovanich Inc.
- Turki Rabih. (1982). *Dirasat fi al-tarbiyyah al-Islamiyyah wa al-sakhsiah al-wataniyyah, al-muassasat al-jamiyyah al dirasat wa al-nashri al tauzi*. Beirut.
- Vincent Pang. (2005). *Curriculum evaluation: an application in a smart school curriculum implementation*. Kota Kinabalu, Sabah: Penerbitan Universiti Malaysia Sabah.
- Vissescher, A.J., Fung, A.C.W., & Wild, P. (1999). The evaluation of the largest scale implementation of a computer assisted management information system in Hong Kong schools. *Journal of Studies in Educational Evaluation*, 25(1), 11-31.
- Wan Mohamad Zahid Mohd. Nordin. (2000). *Wawasan pendidikan agenda pengisian*. Kuala Lumpur: Nurin Enterprise.
- Wegenke, G.L. (1994). Reflecting on systematic change in the Des Moines public schools. *Journal of Studies in Educational Evaluation*, 20, 69-86.
- Wiersma, W. (2000). *Research in education: an introduction*. Boston: Allyn & Bacon.
- Yahya Don. (2005). *Kepimpinan pendidikan di Malaysia*. Pahang: PTS Professional Publishing Sdn. Bhd.
- Yin, R.K. (1984). *Case study research: design and methods*. Beverly Hills: Sage Publications.
- Zainuddin Abu Bakar. (2011). Gemilang 7: Suatu kegagalan atau kejayaan jika dilihat dari sudut proses pengurusan strategik?. *Jurnal Penyelidikan Pendidikan UTM*, 53(3), 45-50.
- Zakaria Stapa. (2012). *Keberkesanan pendidikan Islam dalam pendidikan kebangsaan*. Kertas kerja dibentangkan dalam Seminar Kebangsaan Pendidikan Islam dalam Pendidikan Kebangsaan. 19 April 2012, Universiti Kebangsaan Malaysia.
- Zawawi Ismail (2008). *Penilaian pelaksanaan kurikulum kemahiran bertutur bahasa arab komunikasi di sekolah menengah kebangsaan agama*. Tesis PhD (tidak diterbitkan), Universiti Kebangsaan Malaysia.

- Zikmund, G.W. (2000). *Business research methods* (6th Ed.). Ohio: South-Western Publishing.
- Zimmerman, B. J. (2008). Investigating self-regulation and motivation: historical background, methodological developments and future prospects. *American Educational Research Journal*, 45(1), 166-183.
- Zuber Hassan. (1998). *Penilaian pelaksanaan kurikulum pendidikan jasmani dan kesehatan sekolah rendah*. Projek penyelidikan (tidak diterbitkan), Universiti Malaya.